

Notulen openbaar overleg CRO luchthaven Eelde

Datum: 26 september 2024

Tijd: 15:30 uur

Voorzitter: Mieke Damsma

Notulist: Agnetha Toxopeus

Plaats: Gemeentehuis Tynaarlo, Kornoeljeplein 1, 9481 AW Vries.

Aanwezig

Mieke Damsma (voorzitter, CRO luchthaven Eelde) en Agnetha Toxopeus (secretaris CRO luchthaven Eelde).

Leden: Andries Poelstra (GAE), Anneke Hiddema (provincie Drenthe), Arnold Rossing (LVNL, Operations Eelde), Els Nijenhuis (omwonendenvertegenwoordiger gemeente Tynaarlo), Hans Roelofs (provincie Groningen), Mark Gerritsen (KLM Flight Academy), Nick Steenge (gemeente Tynaarlo) en Sjoerd Kremer (ministerie van IenW, agenda lid).

Gasten: Francien Everts (GAE, vaste gast), Frank Dijkstra (provincie Groningen), (Marc Immink (ministerie van IenW).

Afwezig

Leden: Christian Kuperus (gemeente Groningen), Geert Jan Douma (omwonendenvertegenwoordiger gemeente Groningen) en Tineke van den Berg (IVN Eelde-Paterswolde).

Gasten: Monique Osinga (ministerie van IenW, vaste gast).

1. Opening: agenda, presentielijst en mededelingen

De voorzitter opent het openbare overleg om 15:37 uur en heet iedereen van harte welkom. De keuze van de Raadszaal wordt toegelicht: naar aanleiding van vorige overleggen is er bewust voor gekozen om een duidelijk onderscheid te maken tussen de leden van de CRO en de toehoorders.

Het overleg wordt opgenomen voor de notulen, de opnames worden daarna verwijderd. Geen bezwaar.

Arnold Rossing benoemd als nieuw lid van het overleg, vertegenwoordiger van de Luchtverkeersleiding Nederland, operations Eelde.

Marc Immink is de nieuwe omgevingsmanager bij het ministerie van IenW.

Andries is wat later aanwezig.

Afwezigen met kennisgeving afwezig.

Commissie regionaal overleg luchthaven Eelde

a. Agenda

De agenda vastgesteld.

b. Presentielijst

De aanwezigen hebben de presentielijst getekend.

c. Mededelingen

Het toehoordersreglement wordt nu voor het eerst toegepast.

Toehoorder krijgt de gelegenheid van de leden en voorzitter om kort een vraag te stellen over dit reglement.

Toehoorder is van mening dat participatie niet mogelijk is tijdens een overleg.

Voorzitter geeft aan tijdens een openbaar overleg een korte toelichting te geven over participatie en CRO. Het openbare reguliere overleg is een overleg waarin toehoorders kunnen toehoren.

Nick:

Het is door de Raad van de gemeente Tynaarlo gekomen het aandeelhouderschap van Groningen Airport Eelde af te gaan stoten. Verwachting vanaf december deze rol niet meer te hebben en alleen nog toezichthouder en handhaver zijn. De gemeente Tynaarlo neemt dan ook niet meer deel aan de regiegroepen, blijft wel betrokken bij het CRO.

2. Spreekrecht

Er is geen spreekrecht toegekend.

3. Toelichting proces en tijdsplan Defensie Nationaal programma Ruimte voor Defensie (NPRD)

Zie bijlage 2 voor de presentatie NPRD.

Defensie is op zoek naar extra ruimte in Nederland. Door het kabinet zijn 13 behoeftes vastgesteld, waarvoor Defensie ruimte zoekt in Nederland. Eén van die behoeftes is behoefte 8: Toename gebruik jachtvliegtuigcapaciteit. Defensie zoekt ruimte voor 2.300 extra sorties¹ per jaar. In het planMER worden de effecten van 2.300 en 1.150 sorties per locatie in beeld gebracht.

In het NRD² waren de civiele luchthavens (Eelde, Lelystad en Twente) nog niet gespecificeerd. Deze luchthavens zijn wel opgenomen in het planMER. Op dit moment is er

¹ Sortie: start en landing.

² Notitie reikwijdte en detailniveau.

Commissie regionaal overleg luchthaven Eelde

militair medegebruik op GAE. Het gaat dan ook om samenwerking, wat niet past in het medegebruik.

Het is een keuze geweest van Defensie om een planMER op te stellen, geen verplichting. Defensie kiest voor een transparant proces met participatie. Besluiten liggen bij het kabinet.

Defensie krijgt al veel vragen over hoe het er uit gaat zien, dat volgt in de projectfase. In december 2024 wordt de Nationale beleidsvisie NPRD door het kabinet vastgesteld.

31 mei 2024: nota van antwoord (reactie ministerie van Defensie op ingediende zienswijzen).

In iedere provincie zijn informatiebijeenkomsten gehouden.

Begin 2025: Defensie rondt planMER af. Als het kabinet akkoord gaat met het Ontwerp Nationale Beleidsvisie NPRD, kunnen hierop zienswijzen ingediend worden. Na de zomer 2025: Nota van Antwoord met daarin reactie op zienswijzen.

4. Notulen inclusief acties overleg CRO luchthaven Eelde d.d. 27 juni 2024

Actiepunt 24.06: Na inwerkingtreding Luchthavenbesluit wordt gekeken of het aantal leden uitgebreid moet worden.

Actiepunt 24.07: Wordt bekeken door Arnold.

Alle actielijst punten blijven staan.

5. Ingekomen en uitgaande stukken

Voor kennisgeving aangenomen.

6. Rondje langs de leden

6a. Groningen Airport Eelde

Andries:

Het indienen van de luchthavenbesluit stukken is afgerond. De participatie Businesspark Bravo is afgerond, in afwachting van de gemeente.

6b. KLM Flight Academy

Mark:

Er wordt steeds minder gevlogen met de oude toestellen en meer met de nieuwe.

Is er een lijst waarop op bijgehouden wordt wanneer welk toestel er bij is en welke niet meer vliegt?

Nee.

Andries: We kunnen vanuit GAE wel het vliegtuigtype differentiëren. Deze kunnen dan bij de vliegbewegingen geleverd worden aan het Meldingenloket vliegverkeer GAE.

Commissie regionaal overleg luchthaven Eelde

6c. Omwonenden gemeente Groningen

Afwezig.

6d. Omwonenden gemeente Tynaarlo

Geen input.

6e. IVN Eelde-Paterswolde

Afwezig.

6f. Provincie Drenthe

Geen input.

6g. Provincie Groningen

Het college is gevallen, politiek probleem. Geen nieuws, maar nog hard aan het werk met de omgevingsvisie. Ambtelijk loopt door, afwachten wat er politiek gaat gebeuren.

6h. Gemeente Groningen

Afwezig.

6i. Gemeente Tynaarlo

Geen input.

6j. LVNL

Arnold:

Het luchthavenbesluit ligt voor, LVNL gaat een uitvoeringstoets doen.

6k. Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Sjoerd:

GAE heeft op 18 juli 2024 de aanvraag luchthavenbesluit ingediend bij het ministerie. Waarna het ministerie gestart is met het opstellen van het ontwerp luchthavenbesluit. Over het proces heeft het ministerie meermaals presentaties gegeven. Er zijn pre-toetsen verzonden aan partijen om te kijken naar het eerste concept van het luchthavenbesluit. In de verzamelbrief staat dat de terinzagelegging begin 2025 zal zijn voor het ontwerp luchthavenbesluit. Dit is belangrijke informatie voor iedereen hier aan tafel, waaronder de omwonendenvertegenwoordigers. Er zal ook een informatiemarkt georganiseerd worden, communicatie hierover volgt. Dit is de huidige planning.

7. Werkgroep Meldingenanalyse

De werkgroep Meldingenanalyse vraagt zich af of de vlootvernieuwing van de KLM Flight Academy invloed heeft op de ingediende meldingen.

Het Meldingenloket vraagt bij het opstellen van het jaarrapport 2024 de vluchtcodes van de KLM Flight Academy op bij Groningen Airport Eelde (Andries).

Commissie regionaal overleg luchthaven Eelde

Wat opvalt bij de meldingen is dat meerdere melders (omgeving luchthaven, circuit) aangeven hinder te ervaren van de frequentie waarmee in hun omgeving gevlogen wordt. Wat daarnaast opvalt is dat er meer meldingen binnen komen over charterverkeer, vaak gekoppeld aan vertraagde vluchten. Advies Andries: bij analyse ook kijken wanneer deze overlast ervaren is.

Het vliegschema (tijden aankomst en vertrek) van commercieel verkeer staat op de website van GAE en op teletekst.

7a. Meldingenrapportages mei, juni en juli 2024.
Geen behoefte aan verdere toelichting.

7b. Meldingenrapportage tweede kwartaal 2024.
Geen behoefte aan verdere toelichting.

8. Agenda volgend regulier openbaar overleg 28 november 2024

Het volgende openbaar regulier overleg CRO is 28 november 2024 om 15:30 uur.

Op de agenda:

- de meldingenrapportages van augustus, september en het derde kwartaal 2024.
- rondje langs de leden.

9. Rondvraag

Sjoerd:

Nog een keer aandacht om planning van de CRO te overleggen.

Agnetha:

Ook besproken tijdens kwartaaloverleg voorzitters, secretarissen en ministerie. Hier afgesproken dat ik de planning aan Sjoerd doorgeef.

10. Sluiting

Sluiting overleg om 17:19 uur.

In de bijlage de acties.

Bijlage 1: Actielijst

CRO luchthaven Eelde Openbaar overleg d.d. 26 september 2024					
Nr.	Datum	Punt	Wat	Wie	Wanneer
14	19-10-2023	11	Voortgang aanvraag vergunning ontmantelen vliegtuigen op GAE. Nog in afwachting van de beslissing van de gemeente Tynaarlo.	Andries	Als er iets te melden is.
22	23-11-2023	9	Regionale follow up: Voorstel schrijven met de Werkgroep Meldingenanalyse.	Werkgroep Meldingenanalyse.	In afwachting
23	23-11-2023	9	Regionale follow up: Voorstel Werkgroep Meldingenanalyse voorleggen aan de CRO luchthaven Eelde.	Werkgroep Meldingenanalyse	In afwachting
24	23-11-2023	9	Regionale follow up: Voorstel na goedkeuring CRO luchthaven Eelde als officieel stuk verzenden aan ministerie van IenW.	Agnetha	In afwachting
24.04	15-02-2024	11	Wordt taxiën, warmdraaien en proefdraaien ook meegenomen in Doc29 (cumulatie van geluid)? Mail opstellen en zenden aan Agnetha Mail toesturen aan Sander Hartjes	Tineke Agnetha	Z.s.m.
24.05	27-06-2024	3	Borgen opvolger Christian Kuperus als vertegenwoordiger van de gemeente Groningen binnen de CRO luchthaven Eelde.	Mieke	Z.s.m.

24.06	27-06-2024	3	Het MMT (Mobiel Medisch Team) informeren over de beoogde wet- en regelgeving per 1 januari 2025 en daarmee deelname aan het CRO.	Sjoerd	In afwachting inwerkingtreding Luchthavenbesluit.
24.07	27-06-2024	6j	Voornemen verhoging VFR vertrekroutes buiten uniforme daglichtperiode is afgerond. Dit zou gepresenteerd worden in het CRO+. Is dit niet meer noodzakelijk?	Arnold	Z.s.m.

Ministerie van Defensie

CRO GAE

Nationaal Programma Ruimte voor Defensie

Gemeentehuis Tynaarlo, Vries - 26 september 2024

ERNSTIG VERSLECHTERDE VEILIGHEIDSSITUATIE

Wereldwijd ervaren landen steeds meer dreiging door verschuivende machtsverhoudingen. Al jaren versterken potentiële tegenstanders hun krijgsmachten. Steeds vaker is sprake van hybride conflictvoering: desinformatie beïnvloedt onze democratieën en cyberaanvallen bedreigen de vitale infrastructuur. De ruimte militariseert en schaarse grondstoffen leiden vaker tot conflict. Het doel is telkens hetzelfde: de stabiliteit ondermijnen om invloed en macht te kunnen verwerven.

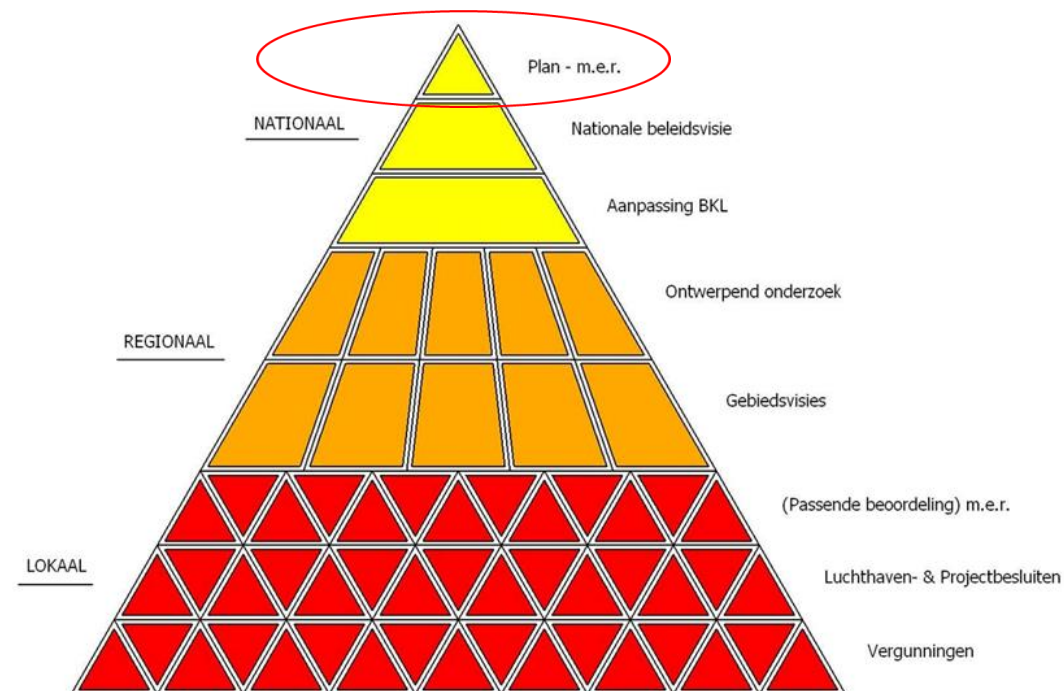

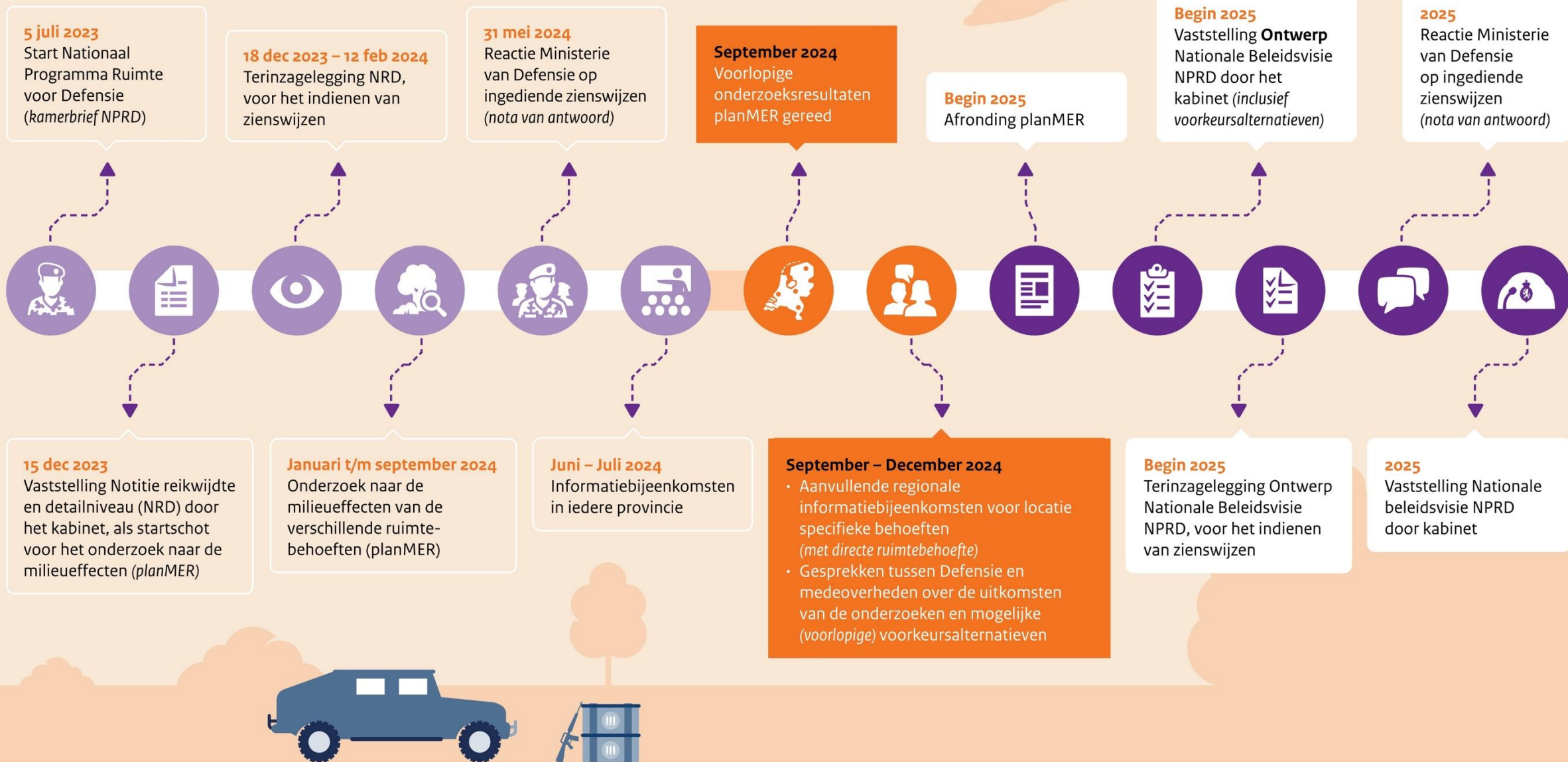
**Sterker, door vaker en
realistischer te trainen**

Wat is de rol van het planMER en planning

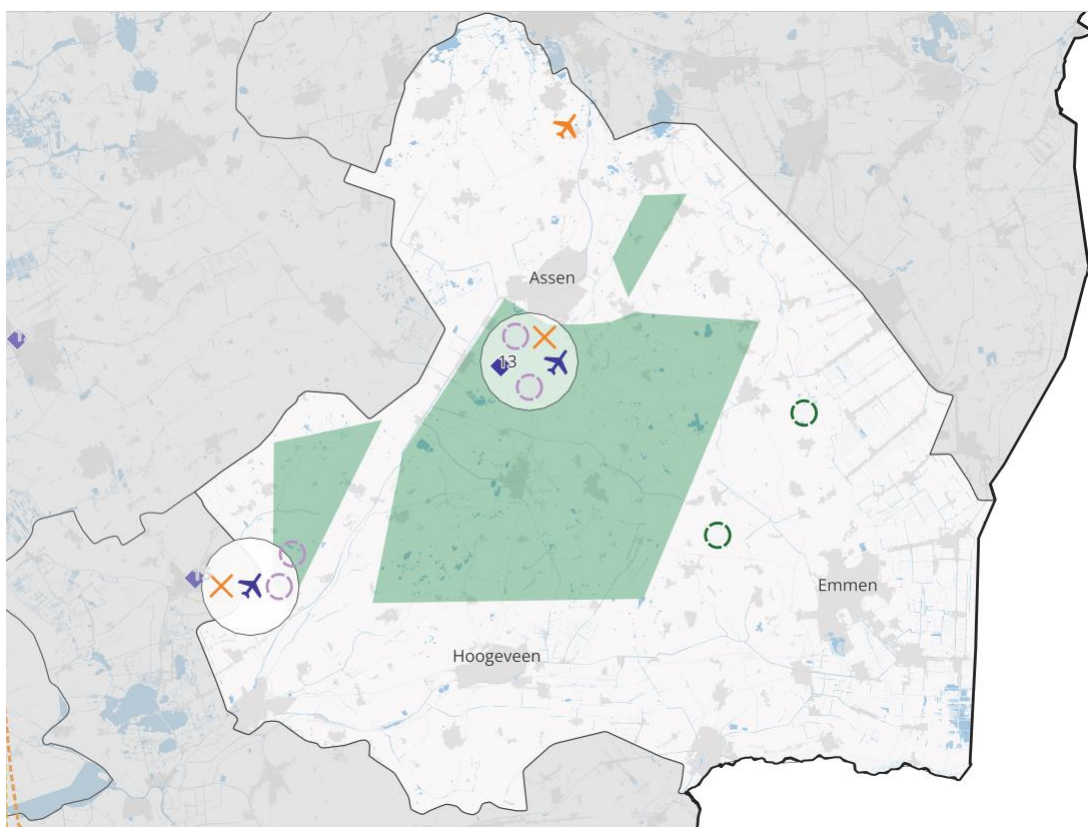
- Een planMER is een onderzoeksrapport waarin:
 - de impact van de voorgenomen behoeften op de fysieke leefomgeving (dus breder dan alleen milieu) wordt onderzocht.
 - alternatieven worden onderzocht.
- Voor de alternatieven worden voor relevante thema's de effecten op de fysieke leefomgeving in beeld gebracht.
 - De alternatieven kunnen daardoor met de huidige situatie/referentiesituatie én onderling vergeleken worden.
- Het planMER biedt een transparant en navolgbaar rapport waarin deze effecten beoordeeld zijn. Er vindt hierin geen weging plaats. Dat is aan de politieke besluitvorming.
- Het planMER betreft onderzoek 'op hoofdlijnen' om tot een voorkeursalternatief te komen. Hierna vindt in diverse fases nog veel nader en gedetailleerder onderzoek plaats.

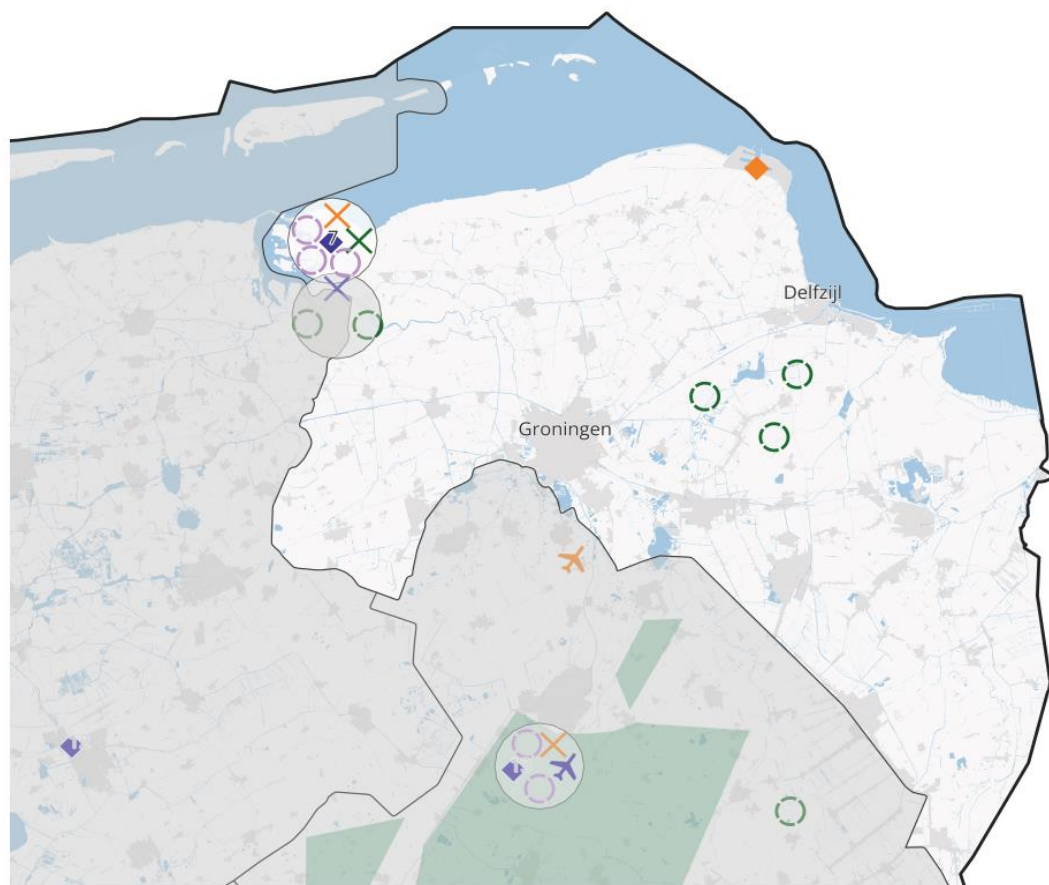
Overzichtskaart Drenthe

- Helikopterslandingsplaatsen
 - Versterken en concentreren van ondersteunende eenheden
 - Extra locatie grootschalige munitieopslag
 - Nieuwe munitieopslag SIC
 - Uitbreiding van het bestaande springterrein Reek
 - Nieuw terrein voor oefenen met explosieven (springterrein)
 - Oefengebied
 - Oefenen in verstedelijkt gebied
 - Amfibisch oefengebied
 - Gegarandeerde havencapaciteit Host Nation Support
 - Toename gebruik jachtvliegtuigcapaciteit
 - Korte/smalle onverharde landingsbaan tactisch luchttransport
 - Onbemande drones**
 - Stationering onbemande drones voor cargo
 - Corridors naar oefengebieden alternatief 1: Directe vliegroute van en naar oefengebieden
 - Corridors naar oefengebieden alternatief 2: Zoveel mogelijk vermijden van gevoelige gebieden
 - Corridors naar Deelen alternatief 1: Directe vliegroute van en naar oefengebieden
 - Corridors naar Deelen alternatief 2: Zoveel mogelijk vermijden van gevoelige gebieden
- Laagvlieggebieden**
- Alternatief 1: Huidige laagvlieggebieden
 - Alternatief 2: Nieuwe laagvlieggebieden
- Onbemande maritieme helikopters**
- Onbemande maritieme helikopters
 - Alternatief 1: Directe route
 - Alternatief 2: Langs vaarroute
 - Alternatief 3: Ontzien van kwetsbare gebieden
 - Locatiespecifieke behoeften

Overzichtskaart Groningen

- Helikopterslandingsplaatsen
- Versterken en concentreren van ondersteunende eenheden
- Extra locatie grootschalige munitieopslag
- Nieuwe munitieopslag SIC
- Uitbreiding van het bestaande springterrein Reek
- Nieuw terrein voor oefenen met explosieven (springterrein)
- Oefengebied
- Oefenen in verstedelijkt gebied
- Amfibisch oefengebied
- Gegarandeerde havencapaciteit Host Nation Support
- Toename gebruik jachtvliegtuigcapaciteit
- Korte/smalle onverharde landingsbaan tactisch luchttransport

Onbemande drones

- Stationering onbemande drones voor cargo
- Corridors naar oefengebieden alternatief 1: Directe vliegroute van en naar oefengebieden
- Corridors naar oefengebieden alternatief 2: Zoveel mogelijk vermijden van gevoelige gebieden
- Corridors naar Deelen alternatief 1: Directe vliegroute van en naar oefengebieden
- Corridors naar Deelen alternatief 2: Zoveel mogelijk vermijden van gevoelige gebieden

Laagvlieggebieden

- Alternatief 1: Huidige laagvlieggebieden
- Alternatief 2: Nieuwe laagvlieggebieden

Onbemande maritieme helikopters

- Onbemande maritieme helikopters
- Alternatief 1: Directe route
- Alternatief 2: Langs vaarroute
- Alternatief 3: Ontzien van kwetsbare gebieden
- Locatiespecifieke behoeften

Ministerie van Defensie

Behoefte 8 toename gebruik jachtvliegcapaciteit

Overijssel | 10 juni 2024

Wat is de behoefte?

Defensie zoekt ruimte voor 2300 extra sorties per jaar voor periode van verhoogde waakzaamheid en paraatheid (*Peace time Vigilance* fase).

Toename voor:

1. Grootschalige NAVO-oefeningen;
2. Beddown van internationale vliegtuigen tbv troepenopbouw;
3. Agile Combat Employment (ACE), een netwerk van diverse vliegvelden zodat vliegtuigen kunnen rouleren.

Te onderzoeken alternatieven

- Alternatieven die in de plan-MER worden onderzocht:
 - Uitbreiding van de huidige jachtvlieglocaties (vliegbases Leeuwarden en Volkel);
 - 1 extra jachtvliegtuiglocatie, tijdelijk of permanent (Vliegbases Eindhoven, Gilze-Rijen, Woensdrecht, De Peel of samenwerken met een civiele luchthaven);
 - 2 extra jachtvliegtuiglocaties, tijdelijk of permanent (Vliegbases Eindhoven, Gilze-Rijen, Woensdrecht, De Peel en/of samenwerken met een civiele luchthaven).
- Aanvullingen op NRD civiele luchthavens: Eelde, Lelystad en Twente.
- In het plan worden de effecten van **2300** en **1150** sorties per locatie in beeld gebracht. (verdeling behoefte over 1 of 2 locaties)

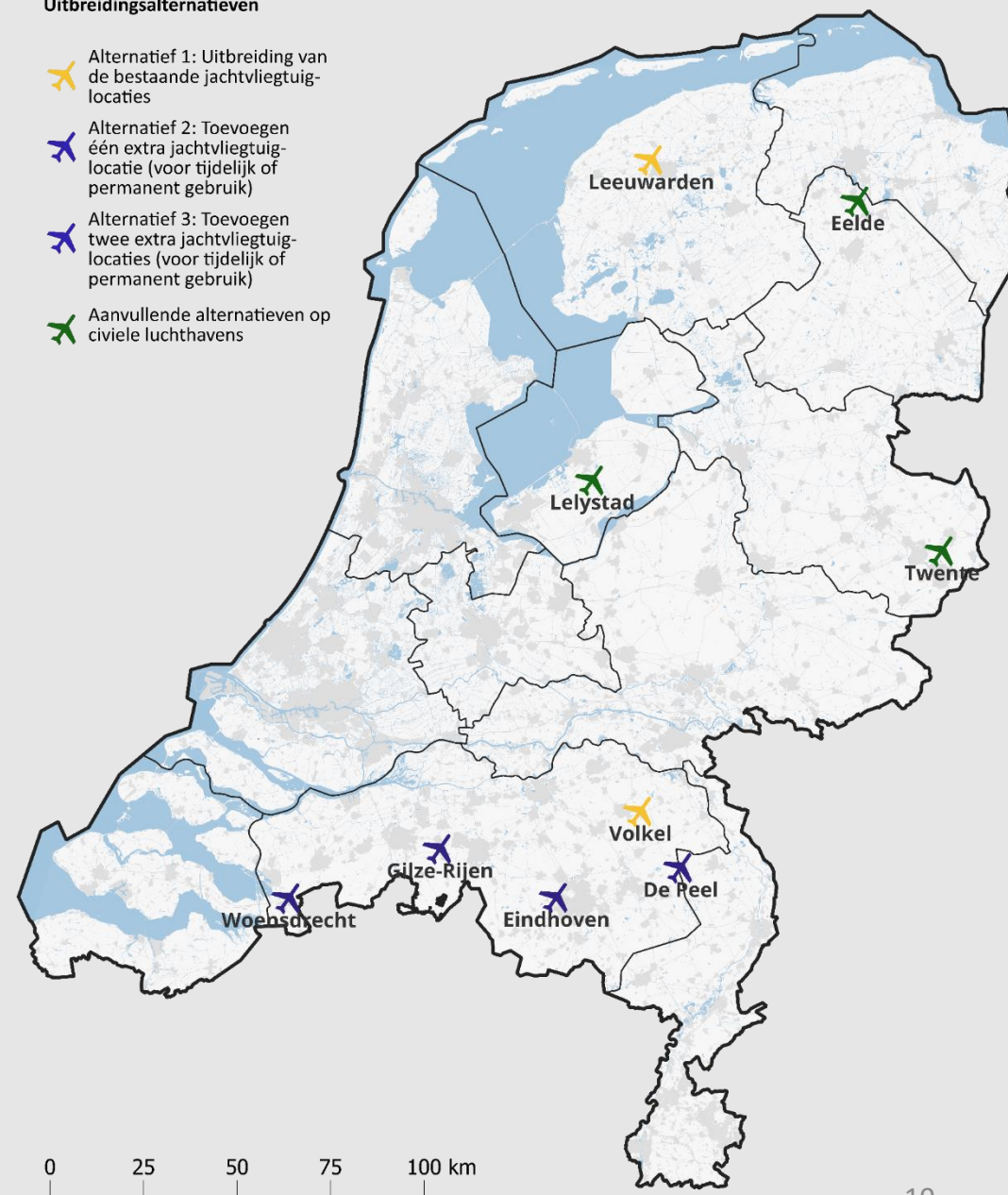
Uitbreidingsalternatieven

 Alternatief 1: Uitbreiding van de bestaande jachtvliegtuiglocaties

 Alternatief 2: Toevoegen één extra jachtvliegtuiglocatie (voor tijdelijk of permanent gebruik)

 Alternatief 3: Toevoegen twee extra jachtvliegtuiglocaties (voor tijdelijk of permanent gebruik)

 Aanvullende alternatieven op civiele luchthavens

Welke onderzoeken worden uitgevoerd: Het beoordelingskader

Thema	Aspect	Toelichting
Gezonde en veilige leefomgeving	Geluid – hinder	Onderzoek naar het effect van het toevoegen van 1.150 en 2.300 sorties F35 op het aantal (ernstig) gehinderden
	Geluid – geluidzone	Beoordeling van het effect op (omvang van) de geluidzone
	Geluid – stiltegebieden	Beoordeling van de afstand van de geluidcontour tot stiltegebieden
	Luchtkwaliteit	Onderzoek naar de effecten op de concentraties stikstofdioxide en fijn stof
	Trillingen	Onderzoek naar mogelijke trillingshinder o.b.v. nabijheid woningen
	Gezondheid	Analyse van diverse milieuaspecten die invloed hebben op de gezondheid rondom luchthavens
Natuur	Beschermde natuurgebieden	Onderzoek naar de effecten op stikstofdepositie
	Biodiversiteit	Beschouwing van de impact op (beschermde) soorten, met name vogels
Ruimtegebruik	Recreatie	Impact op aanwezige recreatieve functies in de nabijheid van vliegbases
	Maneges	Aantal paardenhouderijen in de nabijheid van vliegbases
	Luchtvaartactiviteiten	Mogelijke impact op recreatieve, particuliere luchtvaart(activiteiten)
Defensiespecifiek	Geschiktheid militair gebruik	Mate waarin alternatieven voldoen aan wensen van Defensie
Raakvlakken	Woningbouwopgaven	Nabijheid van grote woningbouwopgaven in de omgeving van vliegbases
	Civiele luchtvaart	Mogelijke impact op civiele luchtvaart

Toevoegingen vanuit de zienswijzen

- Effecten op gezondheid
- Effecten op dieren
- Effecten op woningbouw
- Daarnaast veel verduidelijkende vragen rondom het onderzoek naar geluid, luchtkwaliteit en Natura 2000.

